

ved hvilke man efterhaanden har arbejdet sig frem til større Sikkerhed, bør i fuldeste Udstrækning opretholdes. Men fastholdes dette, siger det sig selv, at man maa gaa lidt smaat frem med Flødeprocenten, navnlig ved Udvalg af Moderdyr. Den kraftige, udprægede regelmæssige Bygning skal vi absolut have, ikke just fordi den tiltaler Øjet mest, men fordi vi derved faar det solideste Dyr, og den respektable Mælkemængde skulle vi ogsaa have — Mælken indeholder ogsaa andet af Værdi end Smør, men kunne vi derefter som en ny Opgave tilføje Bestræbelsen efter at frembringe fed Mælk, have vi god Udsigt til, at vi efterhaanden væsentligt kunne forøge vort Malkekvægs Værdi.

Naar jeg har ment, at det kunde gaa an at forelægge dem, mine Herrer, denne Redegjørelse, er Aarsagen den, at jeg mente det navnlig kunde have nogen Interesse at undersøge, hvorledes dette Spørgsmaal former sig ude i den praktiske Bedrift. Det er en afgjort Sag, at det bør tages op, og vi ere snarest lidt silde paa Vej.

Hertil knyttedes følgende Diskussion:

Hofjægermester F. Friis: Det var et saa betydeligt Arbejde, den ærede Foredragsholder havde fremlagt, at det unægtelig havde forbavset Taleren, eftersom han ikke, efter det Kjendskab han havde til mange forskellige Gaarde, havde tænkt det muligt at indsamle et saa stort Materiale ved Hjælp af en enkelt Besætning; men det var jo et Bevis for, at Besætningen paa Næsgaard er en solid og udmærket god Besætning, som næppe havde havt en Afgang af 20 pCt. Udsættene, Overløbere o. s. v. Naar det af den ærede Foredragsholder blev fremhævet, at der kunde finde saa store Svingninger Sted indenfor et Tidsrum af 8 Dage, saa forholder det sig naturligvis rigtigt, det var noget, som Taleren ogsaa kjendte, og det udviser, at man skal være varsom med at bygge paa de Resultater, som man indsamler i en kortere Tid eller med lange Mellemlum. Det kan ikke nytte at foretage slige Undersøgelser hver anden eller tredie Maaned; de maa foretages

langt hyppigere og gjennem en længere Tid. Der kan derfor næppe være Tvivl om, at de Resultater, som foreligge her, og som ere bragte tilveje ved Undersøgelser, der ere foretagne gjennem et Tidsrum af 5 Aar og hver Ugedag, hviler paa et godt og solidt Grundlag. Hvad de enkelte Forhold og navnlig Tilbøjeligheden til Afvigelser angaar, skulde Taleren vel vogte sig for at udtale sig derom, men han kunde dog i alt Fald sige saa meget, at han ikke troede, at Afvigelserne vare større, end at de vilde findes allevegne. Forsøgslaboratoriet er i Øjeblikket i Begreb med at samle Forsøgsresultater fra forskellige Gaarde, og naar dette Arbejde kommer til at foreligge færdigt, vil der kunne anstilles Sammenligninger.

Det Spørgsmaal, som den ærede Foredragsholder særlig dvælede ved, var Køernes Evne til at give mager eller fed Mælk. Tidligere holdt man sig udelukkende til det Spørgsmaal, hvorvidt en Ko kunde give meget eller lidt Mælk, og det var for Landmanden alene Maalet for, om han skulde beholde en Ko eller ikke; men da man nu vød, at to Køer, der give samme Mælkemængde og faa samme Foder, kunne, hvad Smørret angaar, give en Forskjel af 100 Pund i et Aar, ligger det saare nær at faa Fedtspørgsmaalet klaret saa godt, som det er muligt. Da dette Spørgsmaal altsaa har stor Betydning, og da det for Tiden er meget aktuelt, skulde Taleren, tilmed da den ærede Foredragsholder i sit Foredrag havde henpeget paa Forsøgslaboratoriet, i korte Træk meddele, hvilke Arbejder der i den Retning hidtil vare udførte af Forsøgslaboratoriet, og hvorledes man tænkte sig, at Laboratoriet i Fremtiden burde stille sig til dette Spørgsmaals Løsning.

Da Docent Fjord i 1881 til Direktør og Tilsynsmand ved Landbohøjskolen indgav Andragende om at faa oprettet et Forsøgslaboratorium, fremhævede han, at Undersøgelsen af de enkelte Køers Mælk vilde have stor Betydning. Ganske vist opstillede han ikke dette Spørgsmaal alene for sig, men sammen med Spørgsmaalet om Foderets Indflydelse, og han gjorde dette med velberaad Hu, idet han indsaa, at et grundigt Kjendskab til Foderets Indflydelse maatte bygges paa Undersøgelsen af de enkelte Køers Mælk. Allerede i 1881 bleve

de første Undersøgelser af den Art foretagne paa Ourupgaard og fortsattes i 1882. Undersøgelsen gik navnlig ud paa at belyse, dels om det var muligt at se nogen Forskjel paa Mælkens Fedme hos ældre, middelaldrende og yngre Køer, og dels paa at komme paa det rene med, hvorvidt den stærkt-ydende Malkeko giver mager Mælk. Saavidt Taleren har kunnet se, har der dog ikke, trods gjentagne Undersøgelser, kunnet siges noget bestemt med Hensyn til, om Køer i ældre Alder give federe Mælk end Køer i en yngre Alder, ligesaa lidt som der er givet noget bestemt Svar paa, om en stærkt malkende Ko giver magrere Mælk end en mindre stærkt malkende. I 1885 forsattes Undersøgelserne paa Sanderumgaard, Duelund og Rosvang, navnlig gaaende ud paa at se, om man kunde komme til en overfor Fodringsforsøg tilstrækkelig paa-lidelig Inddeling af Køerne i ensartede Hold, og samtidig gjentoges de samme Forsøg som paa Ourupgaard med ældre, middelaldrende og yngre Køer. Der viste sig imidlertid ikke nogen Forskjel af Betydning; paa en Gaard var de middelaldrende Køers Mælk lidt federe end paa en anden o. s. v. Først i 1888 bleve Undersøgelserne optagne paa alle de Gaarde, som vare gaaede ind under Fodringsforsøgene, nemlig Duelund, Sønder Elkjær og Rosvang i Jylland, Wedellsborg, Kjærsgaard, Nislefgaard og Sanderumgaard i Fyen, Bregentved paa Sjælland og Søholt paa Lolland; men kun paa Rosvang blev der indtil 1891 gennemført Undersøgelser af de enkelte Køers Mælk ud over den Tid, Fodringsforsøget varede. Docent Fjord havde allerede begyndt at sammenarbejde Undersøgelserne af de enkelte Køers Mælk, men at han dog ikke fremmede Udgivelsen af en Beretning derom laa i, at det netop ved Sammenarbejdelsen af Undersøgelserne blev klart, at det — for at bedømme en Koes Ydelse rigtig — var nødvendigt at kjende dens Mælkemængde og Mælkefedme gennem hele Malke-tiden. I Efteraaret 1890 gik Forsøgslaboratoriet derfor over til at foretage Undersøgelse af Mælken, fra Køer havde kælvet og indtil de bleve golde, og for flere Gaardes Vedkommende ere Undersøgelserne gennemførte ikke alene med de Køer, der vare inddragne under Forsøgene, men ogsaa med Gaardens

øvrigte Køer. I Aarenes Løb traadte enkelte Gaarde fra, saaledes Duelund, fordi der havde vist sig Fejl i Mælken, og Søholt. Resultatet af alle disse Undersøgelser er Forsøgs-laboratoriet nu i Begreb med at bearbejde, og Taleren haabede, at de skulde komme til at foreligge til Efteraaret, dog vilde han paa Forhaand sige, at hvad Nedarvningsforholdene angik, frembød Undersøgelserne kun lidt af Betydning, om der end ikke er Tvivl om, at der for enkelte Gaardes Vedkommende kan komme nogle Oplysninger frem.

Som allerede nævnt blev i 1881 Fodringsforsøgene stilledes i første Række og Undersøgelsen af de enkelte Køers Mælk i anden. Dette vil man nu forlade, idet Forsøgs-laboratoriet med Hensyn til de fremtidige Undersøgelser paa dette Omraade er kommet til det Resultat, at det Øjeblik nu er der, da Forholdet maatte vendes om, saaledes at Undersøgelsen af de enkelte Køers Mælk stilles i første Linie og Fodringsforsøgene i anden, dels fordi Mælkespørgsmaalet er aktuelt i Øjeblikket, og dels fordi Landbruget med en vis Ret kan vente, at Laboratoriet særlig beskæftiger sig med at belyse de Forhold, der have størst Interesse og økonomisk Betydning for Landbruget, og der er vistnok ikke Tvivl om, at det er en almindelig Bestræbelse for Tiden at skaffe Køer, der ikke alene give megen Mælk, men ogsaa fed Mælk.

Taleren glemtte før at bemærke, at Undersøgelserne dog alt vare blevne noget udvidede, idet man i Løbet af det sidste Aar havde foretaget Undersøgelser paa Thurebylille, fordi man ventede, at Kvæget der vilde komme til at spille en Rolle for det sjællandske Kvægs Vedkommende, og paa andet Aar i Holev, fordi Besætningen der spiller en betydelig Rolle for det fynske Kvægbrug. Nu er det Laboratoriets Ønske at udvide Undersøgelserne til saa mange Gaarde, som Arbejds- evnen og Budgettet paa nogen mulig Maade tillader, og for at naa et saa godt Resultat som muligt, har man formaaget Statskonsulenterne Appel og Mørkeberg til at være Laboratoriet behjælpelig med at faa udpeget de Besætninger i de forskellige Provinser, som maa antages at være de bedst tjenlige til at belyse Nedarvingsspørgsmaalet, thi det er det

Spørgsmaal, som — hvad ogsaa den ærede Foredragsholder fremhævede — vil fordre mange Aars Arbejde, inden man kan vente at faa tilstrækkelig fyldige Oplysninger bragte tilveje.

De Spørgsmaal, som Laboratoriet altsaa særlig vil gjøre til Gjenstand for sine Undersøgelser, ere: 1) Indenfor hvilke Grænser give Helsøskende ens Mælkemængde og Mælkefedme? Er det kun undtagelsesvis, at Helsøskende afvige fra hinanden i nævnte Henseende, eller er det jævnlige og og indenfor hvilke Grænser holde disse Afvigelser sig? og 2) Hvorledes nedarves Forældrenes Egenskaber paa Afkommet i første Led, er det særlig Faderens eller særlig Moderens Egenskaber, der gjøre sig gjældende?

Ved Konsulenternes Hjælp vil der nu blive lagt en Plan, hvorefter der skal arbejdes, men om det vil lykkes at faa Forsøgene gennemførte saaledes, at de virkelig kaste Lys over alle disse Forhold, skal Tiden vise. Taleren kunde imidlertid love, at der fra Laboratoriets Side skulde blive gjort alt, hvad der kan gjøres, og at Arbejdet skulde blive udført med den samme Omhu og den samme Interesse, hvormed alle dets tidligere Forsøg ere udførte. Taleren havde troet, det var rigtigt, da dette saare vigtige Spørgsmaal var blevet behandlet af den ærede Foredragsholder, at meddele i al Korthed, hvad der fra Forsøgslaboratoriets Side var gjort og agtedes gjort i samme Retning.

Konsulent Bøggild: Det er en overordentlig vigtig Sag, der her er bragt frem, men man maa, som den ærede Foredragsholder sagde, være klar over, at den er meget kompliceret. Glædeligt er det imidlertid, at Landmændene have faaet Øjnene op for den Betydning, der maa tillægges selve Individet, og at man ikke skal fæste Opmærksomheden alene paa Fodringens Indflydelse. Den ærede Foredragsholder berørte løseligt flere af de Forhold, som man i længere Tid har været opmærksom paa som havende Indflydelse paa Mælkens Fedme og anførte da, at Fodringsforsøgene havde lært os, at Fodringen ikke nær har den Indflydelse, man tidligere tillagde den; dog udtalte han, at det maatte betragtes som en Erfarings-sætning, at de første 14 Dage, Kørne vare paa Græs, var

Mælken federe end sædvanlig, og at dette vel maatte tilskrives Foderet. Dertil vilde Taleren bemærke, at for ham stod det saaledes, at dette Forhold ikke var Virkningen af én Aarsag, men skyldtes flere hverandre ledsagende Aarsager. Ganske vist vidste Taleren, at Landmændene med Tilfredshed se hen til et godt Smørudbytte i Begyndelsen af Græsningstiden; at Græsset virker mælkedrivende, er der ikke Tvivl om, men at Græsset tillige skulde bevirke, at Mælken bliver federe, tvivlede Taleren om. Her er to andre Aarsager, der ogsaa virke ind, nemlig Kulden og Bevægelsen, og Taleren troede, det var heldigt, at de to Faktorer tages med i Betragtning, thi det er først, naar man kommer til at se bort fra Tilfældigheder, at man kan komme til at se klart i Sagen. Paa en stor Mængde Herregaarde kan det paavises, at naar Køerne slaas løse om. Efteraaret, kommer der som Regel en Nedgang i Mælkeforbruget til et Pund Smør, trods det, det er en Kjendsgjerning, at Græsset paa den Tid er mere tørt og ikke bedre, end da Køerne stode tøjrede. Efter Talerens Skjøn er det Kulden og Bevægelsen og særlig den sidste, der gjør sin Indflydelse gjældende. — Som det fremgaar af de foreliggende Tabeller, er der Svingninger i de enkelte Køers Flødeprocent, og det staar derfor ogsaa for en stor Mængde Landmænd saaledes, at et af de Spørgsmaal, der først maa løses, er: Er det sandsynligt, at den Ko, der i Aar giver fed Mælk, ogsaa næste Aar vil gjøre det? Taleren troede ogsaa, at grumme meget vilde være vundet, naar man blot kunde faa dette Spørgsmaal belyst, idet man da kunde haabe at faa Landmændene til at indse, at det vilde være gavnligt for dem at skaffe sig af med de Køer, der give mager Mælk; thi nu gjøre de det ikke, eftersom de gjøre gjældende, at man véd jo ikke, hvorledes det stiller sig med den samme Kos Mælk fra det ene Aar til det andet. Taleren var særlig kommen til at se paa dette Forhold i Andelsmejerierne, hvoraf jo enkelte have betalt Mælken i et Tidsrum af 7—8 Aar efter Flødeprocenten. Disse Mejerier faa Mælk saavel fra større som mindre Kvæghold, ja endogsaa fra Husmandsbrug, og man vil ofte finde, at den samme Husmand har Aar efter Aar leveret udelukkende mager

Mælk, medens en anden har leveret udelukkende fed Mælk, og det første Forhold maa ubetinget betegnes som meget uheldigt. Taleren ønskede, hvad de foreliggende Tabeller angik, Oplysning om, hvorvidt der var taget noget Hensyn til de Køer, der havde kastet eller vare Overløbere; thi var der ikke taget noget Hensyn dertil, var det forbavsende at se, at Svingningerne ikke vare større, end de vare. Forøvrigt troede Taleren, det vilde være rigtigst, naar man foretog Undersøgelser paa Herregaarde, at man da satte sig som Regel ikke at medtage Undersøgelsen af Mælken af de Køer, der havde været Kastere o. s. v., da det vistnok vilde virke vildledende at gjøre det, ligesom ogsaa at medtage Undersøgelsen af Mælken fra tyregale Køer, hvis Undersøgelsen netop falder paa den Dag, da Køerne ere tyregale.

Forstander A. la Cour: De fremsatte Tal vise, og det er ogsaa en praktisk Erfaring, Taleren har gjort, at i de to første Uger efter at Køerne ere komne paa Græs, er Flødeprocenten højere end ellers, men saa tager den af, antagelig fordi Græsset senere faar en anden Beskaffenhed og er ikke saa nærrende. — Overløbere ere ikke medtagne under Undersøgelserne, men det er derimod de Køer, der have kastet. Naar der tales om, at der ingen Forbindelse er mellem Mælkemængden og Fedtindholdet, da fremhævede Taleren ogsaa dette, men han bemærkede tillige, at adskillige Mejerister nære den Anskuelse, at de Besætninger, der give megen Mælk, give ogsaa i Reglen mager Mælk; men det er imidlertid et Spørgsmaal, som skal belyses.

Præsidenten (Kammerherre Lüttichau): Det er en Kjendsgjerning, at hver Gang der er Tale om Spørgsmaal, der berøre det danske Smør, hvad enten det saa er paa Lovgivningens Omraade eller under andre Forhold, er Opmærksomheden i særlig Grad vakt, og navnlig gjælder dette for Landmændenes Vedkommende, hvad jo ogsaa ligger overordentlig nær, eftersom Smørproduktionen jo er vort Lanbrugs fornemste Erhvervskilde, ja en Livsnerve for det. Det er derfor ikke saa underligt, at Landmændene have haft deres Tanker fæstede paa det Foredrag, som her skulde holdes, tilmed da det om-

handler Forsøg, som ere foretagne paa det Omraade, hvorpaa tidligere Docent Fjord virkede, den Mand, hvis Navn har en stærk Klang baade her i Landhusholdningsselskabet og i hver dansk Landbrugers Øren, men dernæst ogsaa fordi man vidste, at de Resultater, der her skulde forelægges, vare fremgaaede af Forsøg, som vare foretagne af en Mand, der er bekjendt for sine praktiske og grundige Undersøgelser. Taleren vilde paa Landhusholdningsselskabets Vegne takke Forstander la Cour for hans grundige Undersøgelser og den Ædruelighed, hvormed han har fremsat de ved disse Undersøgelser indvundne Resultater, og dernæst vilde han rette en Tak til Forsøgslaboratoriets Forstander, Hofjægermester Friis, for de interessante og fyldige Oplysninger, han har givet med Hensyn til Laboratoriets tidligere og fremtidige Virksomhed paa dette Omraade. — Naar Taleren forøvrigt skulde udtale sig om Sagen, vilde han sige — og han troede ikke at sige noget nedsættende i den Retning, eftersom den ærede Foredragsholder selv havde slaet derpaa — at han havde faaet det Indtryk, at man her, uagtet Undersøgelserne ere foretagne gennem mange Aar, endnu befaandt sig paa Undersøgelsesnes første Stadier, saaledes at dette Spørgsmaal vistnok oftere vilde komme frem, men stadig fyldigere belyst til Gavn for det danske Landbrug.
